

Ο ΠΑΠΟΥΛΑΚΟΣ

(Το άρθρο είναι του Μητροπολίτου Φλωρίνης π. Αυγουστίνου Καντιώτου.
Εδημοσιεύθη στο περιοδικό Χριστιανική Σπίθα τον Δεκέμβριο του 1952, φυλ. 137).

Το αφιερώνουμε στον επίσκοπο Ηλία Γερμανό που πολεμά τον άγιο

Ζητήματα Άβωνος



Επίσκοποι, ιερείς, μοναχοί, θεολόγοι, κήρυκες του θείου λόγου, πάντες φρουροί της ιεράς ποιμνής του Ιησού. **Ινα τί κοιμάσθε; Λύκοι εις τα πρόβατα. Ποιοι είναι οι λύκοι; Αιρετικοί όλων των χρωμάτων και αποχρώσεων, μπήκαν εις τας Μητροπόλεις, τας ενορίας και τα σχολεία. Ποιοι είναι οι λύκοι; Άνδρες άρπαγες και πλεονέκται τον**

Μαμμωνά λατρεύοντες και τον λαό κατά ποικίλους τρόπους ληστεύοντες. Λύκοι κοινωνικοί. Λύκοι εκκλησιαστικοί. Λύκοι αραβικοί. Λύκων επιδρομή. Οι χιλιασταί, π.χ. οι οποίοι το 1922 εμετρώντο στα δάκτυλα της μίας χειρός, σήμερα έφτασαν στις 12.000 άτομα, είναι διασκορπισμένοι εις όλην την χώραν και αρπάζουν καθημερινώς τα πρόβατα, τας ψυχάς. Ποιμένες του νέου Ισραήλ. Δεν τρέμετε τας ευθύνας σας; Το ποιμνίον σας διαλύεται και σεις;... Ακούεται η Σάλπιγξ των εσχάτων ημερών! Ποιμένες! Εκτινάξατε εκ των βλεφάρων σας τον νυσταγμόν, αφήσατε τας φλογέρας, αρπάσατε τας σφενδόνας, καταδιώξατε τους λύκους, σώσατε το ποιμνιο, το υπολειφθέν ελάχιστον ποιμνιο... Αλλ' ακούω αντίρρησην, που προέρχεται από τους λεγομένους «αγραμμάτους». Πολύ καλά,

σου λέγει ο ιερέυς της υπαίθρου, να εξέλθωμε εις πόλεμο κατά της πλάνης και της αμαρτίας. Βλέπω και εγώ το κακό που εξαπλώνεται και έφθασε εως την τελευταία καλύβη. Αλλ' εγώ δεν είμαι πτυχιούχος ιερατικών και θεολογικών σχολών. Δεν εσπούδασα επιστήμη. Δεν γνωρίζω γράμματα πολλά. Είς αυτόν τον αγώνα υπέρ της Ορθοδοξίας τι μπορώ εγώ να προσφέρω; Τι μπορώ να κάνω;

Αδελφέ! Ερωτάς τι να κάνεις; Φαίνεται ότι δεν διάβασες το Ευαγγέλιο ή, εάν το εδιάβασες, δεν το είστευσες. Συ ο ένας δύνασαι να σώσεις το χωρίο σου, την επαρχίαν σου, τον νομόν σου, την Ελλάδα όλην. Αρκεί να έχεις πίστι θερμή, ενεργητική, ως κόκκον σινάπεως, και τότε θα είπεις εις το όρος, εις το μεγαλύτερο εμπόδιο που προβάλλει ενώπιόν σου, Όρος, «μετάβηθι εντεύθεν εκεί, και μεταβήσεται, και ουδέν αδυνατήσει υμίν» (Ματθ. 17,20).

Όχι πτυχία και διπλώματα και μετεκπαιδεύσεις και μισθοί και τυχερά και διπλάι και τριπλάι θέσεις, και τίτλοι κενοί περιεχομένου, αιωρούμενοι ως αερόστατα, αλλά πίστις. Πίστις το παν. Πίστις! Μυστικός μοχλός που μετακινεί όρη. Ω πίστις, μεγάλα τα κατορθώματά σου! Και απόδειξις, μία εκ των μυρίων αποδείξεων της θαυματουργούσης πίστεως, είναι ο Παπουλάκος.

Τί ήτο ο Παπουλάκος; Αρχιεπίσκοπος; Μητροπολίτης; Διευθυντής Αποστολικής Διακονίας; Καθηγητής θεολογικής σχολής; Ιεροκήρυξ; Εφημέριος πλουσίας ενορίας πόλεως; Είχε πτυχία και διπλώματα και σπουδές του εξωτερικού; Τίποτε από όλα αυτά. Ο Παπουλάκος ήτο ένας απλούς μοναχός, ελαχίστων γραμματικών γνώσεων, αλλ' ό,τι έπραξεν υπέρ του λαού, υπέρ της ορθοδόξου πίστεως, δεν ηδυνήθησαν να πράξουν όλοι οι επίσκοποι και θεολόγοι της εποχής του. Φαινόμενο, φωτεινόν μετέωρον, αστήρ που εσελάγισεν εις τον ουρανό της Ελλάδος! Νεώτερος απόστολος του Χριστού ανεδείχθη ο Παπουλάκος. «Πίστει» (Εβρ. 11,3 κ.έ.) και μόνον πίστει ανεδείχθη.

Εκ του βίου του ήρωος τούτου της Ορθοδοξίας ορισμένα σημεία έκρινα καλόν να σταχυολογήσω και εξάρω εδώ, με την ελπίδα ότι μία υπόμνησις των αγώνων του Παπουλάκου θα ωφελήσει κλήρον και λαόν. Διότι θα είναι μία πρόσκλησις εις αυτοέλεγχον, εις αυτοκριτικήν, που πάντοτε πρέπει να ενεργούμε επί του εαυτού μας, διά να βλέπομε πόσον μακράν είμεθα από το χριστιανικόν ιδεώδες που υποτυπώνει η Ορθοδοξία. Εις τον καθρέπτη της αυστηράς, της αγίας ζωής του Παπουλάκου δια της συγκρίσεως θα ίδωμε και ημείς τα ιδικά μας ράκη και θα κλαύσωμεν και θα πενθήσωμεν δια την αθλιότητα της σημερινής κοινωνικής και εκκλησιαστικής μας καταστάσεως.

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ Η

ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ

Άρμπουνα! Μικρόν και άσημον χωρίον της επαρχίας Καλαβρύτων. Εκεί περί τα τέλη του 17ου ή περί τας αρχάς του 18ου αιώνας εγεννήθη ο αγωνιστής. Βλέπων τις μακρόθεν το μικρόν χωρίον θα ηδύνατο να επαναλάβει «Εκ Ναζαρέτ δύναται τι αγαθόν είναι;» (πρβλ. Ιωάν. 1,47). Και όμως εκ του μικρού εκείνου χωρίου προήλθεν ο Παπουλάκος. Ω μικρά, άσημα, περιφρονημένα και εγκαταλελειμμένα χωρία της πατρίδος, δια τα οποία δεν γράφουν οι εφημερίδες, δεν ομιλούν οι επίσημοι, οι άρχοντες της Εκκλησίας και της πολιτείας, πόσας μυστικές δυνάμεις κρύπτετε μέσα εις τα στήθη των κατοίκων σας! Είσθε αι ανεξάντλητοι δεξαμεναί του εθνικού και θρησκευτικού μεγαλείου της φυλής μας. Άρμπουνα! Ιδιαίτερα πατρίς του ήρώος μας. Νέος ο Παπουλάκος (κατά κόσμον ονομάζετο Χρήστος Παναγιωτόπουλος), είδε την επανάστασιν του 1821, είδε τους μαχητάς εκείνους, οι οποίοι δια της πίστεώς των «εγενήθησαν ισχυροί εν πολέμω, παρεμβολάς έκλιναν αλλοτρίων» (Εβρ. 11,34), ηλευθέρωσαν την πατρίδα εκ ζυγού δουλείας τεσσάρων αιώνων. Της θαυμαστής εκείνης γενεάς θέρεμα και ανάστημα ήτο ο Παπουλάκος. Μετά την απελευθέρωσιν της Ελλάδος ο Παπουλάκος, βαθύτατα συγκεκινημένος από την αιματηράν περιπέτειαν της φυλής μας και πικραμένος από διάφορα ατομικά και οικογενειακά του επεισόδια, εζήτησε την γαλήνη, την ανάπαυσι του πνεύματός του. Απεχαιρέτισε συγγενείς και φίλους, ασπάσθη τον μοναχικό βίο, μετωνομάσθη Χριστοφόρος, και εκεί εις τας κλιτύας των Αροανίων ορέων εξελαξε τόπον ασκήσεώς του. Γύρω απ' αυτόν συνεκεντρώθησαν 2-3 μοναχοί νοσταλγούντες όπως αυτός την αιωνιότητα. Με την βοήθεια των αδελφών εκαθάρισε την περιοχή, εδημιούργησε κήπο, εφύτευσε δένδρα. Το όνειρό του ήτο να κτίση εκκλησία και κελλιά, να συγκεντρώσῃ και άλλους αδελφούς, να ιδρύσῃ και να διοργανώσῃ και άλλους αδελφούς, να ιδρύσῃ και να διοργανώσῃ μοναχική αδελφότητα, και εν μέσω αυτής να ζήσῃ και ν' αποθάνῃ ψάλλον «Τοις ερημικοῖς ζωή μακαρία εστί, θεϊκῶ έρωτι πτερουμένοις». Ταύτα εσκέπτετο, ταύτα επόθει η καρδιά του Χριστοφόρου. Αλλ' αι βουλαί του Κυρίου ήσαν άλλαι. Εις μάχας, εις αγώνας υπέρ της πίστεως τον εκάλει μετ' ολίγον η φωνή του καθήκοντος. Μία ημέρα τον επισκέφθηκε στο ασκητήριό του ο φλογερός των ημερών εκείνων κήρυξ, ο ιδρυτής της οργανώσεως Αδελφότητος των Φιλορθοδόξων και συντάκτης του μικρού φυλλαδίου «Η φωνή της Ορθοδοξίας», ο εκ Κεφαλληνίας Κοσμάς Φλαμιάτος. Ήτο η εποχή, κατά την οποία η Ορθόδοξος Εκκλησία υπενομεύετο από το Ελληνικό κράτος, δια την ανάστασιν του οποίου αυτή είχε πρωτοστατήσει! Χωρίς ράσο θα υπήρχε κράτος ελληνικό; Και όμως το κράτος αυτό, ελευθερωθέν, υπεδούλωνε την Εκκλησία. Άνθρωποι αλλόγλωσσοι και αλλόδοξοι, ξένοι προς το πνεύμα της Ορθοδοξίας, περιστοιχίσαντες τον πρώτο βασιλέα των Ελλήνων Όθωνα και δρώντες εκ των παρασκηνίων, εκυβέρνησαν την Ελλάδα. Οι τότε ελληνικάί κυβερνήσεις ήσαν ανδρείκελα εις τας χείρας των Βαυαρών συμβούλων των ανακτόρων. Δια νόμων και διαταγμάτων εζήτησαν ν' αλλοθώσουν τα ήθη, τα έθιμα και τας παραδόσεις του Ελληνικού λαού. Η ορθόδοξος πίστη εμυκτηρίζετο. Οι υιοί του Λούθηρου και του Καλβίνου είχαν στόχο την Εκκλησίαν μας. Τα μοναστήρια διελύοντο. Οι μοναχοί εξεδιώκοντο. Αι μοναχαί εξηναγκάζοντο εις γάμον. Τα ιερά σκεύη εξετίθεντο εις μειοδοτικήν

δημοπρασίαν. Οι ιερές κανδύλες και εικόνες κατεβιβάζοντο και ερρίπτοντο ανευλαβώς. Όσα ουδέ αυτά τα όργανα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας ετόλμων να πράξουν, έπραττον οι υπάλληλοι του Ελληνικού κράτους, εκτελούντες διαταγές των ξένων. Βαυαροκρατία! Δια πάντα ταύτα θλίψις απλώνετο εις το πανελλήνιον.

Ζωηρά έκφρασις του πόνου, σπαρκτική φωνή οδύνης του λαού δια τον διωγμό της Ορθοδοξίας, ήτο το προφορικό και γραπτό κήρυγμα του Φλαμιάτου. Βλέπων ο ιερός ανήρ, ότι οι επίσκοποι της εποχής εκείνης, πλήν ελαχίστων, είχαν τρομοκρατηθή από τα βίαια μέτρα της κυβερνήσεως και ως δούλοι εξετέλουν ό,τι διέτασσαν οι μυστικοσύμβουλοι του βασιλέως, εστράφη προς τον λαό και υπέδειξε εις αυτόν το καθήκον· **Σεις, άνδρες και γυναίκες βεβαπτισμένοι, είσθε οι φρουροί της μυστικής αμπέλου, της Ορθοδόξου Εκκλησίας· σεις αναλαμβάνετε από σήμερα την φύλαξίν της. Ο αγών αρχίζει!**

Αλλ' ο αγών αυτός εχρειάζετο στελέχη. Και ο Φλαμιάτος ως κατάλληλον δια τούτον στέλεχος έκρινε και τον μοναχό Χριστοφόρο. Ο Χριστοφόρος έπρεπε ν' αφήση το ασκητήριο και να κατέλθη εις τον αγώνα. Δι' αυτό και τον επεσκέφθη. Κατά το διάστημα των ολίγων ημερών, που παρέμεινε εις την σκήτην ο Φλαμιάτος, με τα ζωηρότερα χρώματα περιέγραψε την οικτρά κατάσαση της Εκκλησίας. Βεβαίως πρακτικά της συζητήσεως των δύο ανδρών δεν εκρατήθησαν... αλλά νομίζω ότι ακούω την φωνήν του Φλαμιάτου·

«Αδελφέ Χριστοφόρε! Από την αγίαν Γραφήν εδιδάχθημεν, ότι κεφαλή της Ορθοδόξου Εκκλησίας είναι ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, ο οποίος ζεί, νικά και βασιλεύει εις τους αιώνας. Αλλά εις την Εκκλησίαν της Ελλάδος σήμερα κεφαλή δεν είναι ο Χριστός. Κεφαλή της Εκκλησίας αυτής έγινε το κράτος, οι δε επίσκοποι και οι ιερείς έγιναν υπάλληλος και εκτελούν τα θελήματά του κράτους, πού πολλάκις είναι αντίθετα προς εκείνα που διέταξεν ο Κύριος. Νόμον της Εκκλησίας έκαναν την αμαρτίαν, την παράβαση των νόμων του Ευαγγελίου. Οι επίσκοποι, οι οποίοι δεν αντεστάθησαν κατά της κρατικοποιήσεως της Εκκλησίας, είναι νεκροί, απέθανον πνευματικώς. Όσοι όμως είναι πιστοί και πονούν την μητέρα Εκκλησίαν, ας μη σιωπήσουν· ας διαμαρτυρηθούν και ας πέσουν αγωνιζόμενοι υπερ της ελευθερίας της Εκκλησίας εκ των δεσμών του κράτους. Είναι και ο αγών αυτός ιερός, ιερώτατος...»

ΠΕΙΘΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΕΤΑΙ

Η φωνή του Φλαμιάτου συνεκλόνησε τον ασκητήν. Οι λόγοι του άναψαν πυρ εις την καρδίαν του Χριστοφόρου. Ο Χριστοφόρος δεν μπορούσε πλέον να παραμείνει ούτε μιαν ημέραν εις την σκήτην του. Τον εκάλει η φωνή του καθήκοντος. Εγκαταλείπει το ασκητήριον και ρίπτεται εις τον αγώνα. Αρχίζει να περιοδεύει την ύπαιθρό. Κηρύττει εις τον λαό.

Το κήρυγμά του είχε κάτι από το κήρυγμα των αλιέων της Γαλιλαίας. Ήτο παρόμοιο με το κήρυγμα Κοσμά του Αιτωλού. Είχε Πνεύμα άγιον. Ότι αισθάνετο η καρδιά του, το εξέφραζε κατά τον απλούστερο τρόπο. Το θέλημά του Θεού εκήρυττε. Πρόσωπον ανθρώπου δεν ελάμβανε υπ' όψιν. Οι τρανοί της γης δεν μπορούσαν να τον πτοήσουν. Είχε λάβει την μεγάλη απόφαση· να μαρτυρήσει υπέρ της αληθείας μιμούμενος τον Θεάνθρωπον, ο οποίος ενώπιον του Πιλάτου διεκήρυξεν· «Εγώ εις τούτο γεγέννημαι και εις τούτο ελήλυθα εις τον κόσμον, ίνα μαρτυρήσω τη αληθεία» (Ιωάν. 18, 37)



ΚΗΡΥΓΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο λόγος του Παπουλάκου ήτο πυρακτωμένος σίδηρος. Η αδικία τον συνετάρασσε. Ο άγιος ασκητής επείνα και εδίψα την δικαιοσύνη. Όταν κατά την περιοδείαν του έβλεπε τους φιλαργύρους και πλεονέκτας πλουσίους να τυραννούν και να βασανίζουν τον πτωχό λαό έστιν ότι χειρότερον απ' ό,τι τον ετυράννουν και τον αβασάνιζον οι μπέηδες και οι πασάδες των Τούρκων, η φωνή του Παπουλάκου υψώνετο και εστηλίτευε τους αδικούντας. Η ηχώ των λόγων του φθάνει μέχρις ημών.

«Είσθε», έλεγε προς αυτούς, «είσθε φονιάδες! Αφού τους αφαιρείτε τα μέσα που ζουν, δεν τους σκοτώνετε; Κάνετε κάτι χειρότερο. Δίνετε μαχαιριές εις το σώμα του Χριστού μας. Σώμα του Χριστού είναι οι πτωχοί. Κάθε αδικία κατ' αυτών είναι και ένα καρφί εις τα πόδια Του... Σταυρωταί!».

Άλλοτε, όταν έβλεπε τους γραμματισμένους, που έρχόταν από τα πανεπιστήμια της Δύσεως, να περιφρονούν την ορθόδοξο πίστη και με την σφαλερή διδασκαλία των και τον ανήθικον βίον να γίνονται σκάνδαλο, κάκκιστον παράδειγμα εις τον λαό, ο ασκητής ήλεγχε δριμύτατα και συχνά έλεγε· «Τα άθεα γράμματα θα καταστρέψουν τον τόπον μας». Πραγματικά φωνή προφητική. Τα άθεα γράμματα ο μεγαλύτερος κίνδυνος του έθνους! Προτιμώ βοσκόν αγράμματον παρά άθεον επιστήμονα. Ο πρώτος φονεύει σώματα· ο δεύτερος ψυχραίνει την πίστη, φονεύει ψυχάς, αποχωρίζει αυτάς από τον Θεό, δημιουργεί άπιστον νεότητα, της οποίας υπάρχει άλλο μεγαλύτερον κακόν; Ο ασκητής ακόμα δεν υπέφερε να βλέπει τους χριστιανούς να τρέχουν εις τα δικαστήρια και για τα πλέον μηδαμινά και ασήματα πράγματα να ορκίζονται. Εθεώρει τον όρκον, όπως και είναι, αντίθετον προς τον λόγον του Χριστού (Ματθ. 5, 34).

«Τέσσεροι βαγγελιστάδες», έλεγε εις ένα λόγον του που εξεφώνησε το 1851, «έγραψαν τον Νόμον του Θεού και είπαν· Ου μη ομώσει το όνομα Κυρίου, ούτε εις τον ουρανόν, ούτε επί της γης, ούτε στ' αστέρια, ούτε στο κεφάλι σου, γιατί το Θεό δεν τον είδες... ούτε στο κεφάλι σου, γιατί ούτε μια τρίχα ούτε μαύρη ούτε άσπρη μπορείς να κάμης και δεν ορίζεις. Και τούτον τον Νόμον τον ακούμε, όταν λέμε στην εκκλησία το Βαγγέλιο εκ του κατά Λουκά, εκ του Μάρκου. Αμ τον όρκον που σας λένε οι κριτές να κάνετε, εκ του κατά ποίου Νόμου είναι;...».

Ο κήρυκας του Θεού ήτο ακόμη κατά της πολυτελείας, κατά της κλοπής, κατά της μαγείας. Όσο, έλεγε, πηγαίνετε εις τους μάγους, έχετε «λειψή την πίστη».

Υπέρ πάντα δε τα θέματα τον συνεκίνει βαθύτατα η Ορθοδοξία. Δι' αυτήν έζη και ανέπνεεν ο Παπουλάκος. Οι αιρετικοί, οι οποίοι με την απελευθέρωση ήλθαν και εγκαταστάθηκαν εις την Ελλάδα και κατέλαβαν υψίστας θέσεις, ήσαν επικίνδυνοι δια τον ορθόδοξο λαό. Ολίγοι ήσαν, αλλά μπορούσαν να κάνουν μεγάλο κακό. Και έλεγε χαρακτηριστικώς· «Ένα ψωριασμένο γίδι φθάνει να κολλήσει όλο το κοπάδι».

Το κήρυγμα του ασκητού ιεροκήρυκος έφερε θαυμάσια αποτελέσματα. Το πέρασμά του ήτο ευλογία Θεού. Τα κλοπιμαία επεστρέφοντο. Οι όρκοι έπαυον. Οι μαγείαι καταργούντο. Οικογένειαι θανασίμως μισούμεναι συνεφιλιώνοντο ενώπιον πάντων. Ανδρόγυνα χωρισμένα ηνώνοντο υπό τας ευλογίας της Εκκλησίας. Πλούσιοι άνοιγον τας αποθήκας των και έδιδον εις τον πεινασμένον λαόν. Η αγάπη του Χριστού εκυριάρχει. Πνοή του παναγίου Πνεύματος ανεζωογόνει τας ψυχάς των κατοίκων της Πελοποννήσου.

**ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ,
ΦΥΚΑΚΙΣΕΙΣ,
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ**

Αλλά το κήρυγμα, που με ορμή εκρήμιζε τα αραχνιασμένα κάστρα του σατανά και ύψωνε παντού την σημαία του παμβασιλέως Χριστού, το κήρυγμα αυτό δεν άρεσε εις τους άρχοντας της Εκκλησίας και της πολιτείας. Και δια εγκυκλίου της Ιεράς Συνόδου του απηγορεύθη να κηρύττει. **Ο ασκητής επιστρέφει εις το ασκητήριό του. Αλλ' η φωνή του καθήκοντος δεν τον αφήνει ήσυχο. Μία νύκτα εγκαταλείπει και πάλι το ερημητήριο και με νέα φλόγα, με στερεά και ακλόνητο απόφαση να θυσιασθεί υπέρ των αδελφών προς δόξαν του Εσταυρωμένου, ήρχισε την τελευταία του, «παράνομον» μεν από πλευράς καίσαρος, έννομον όμως και ευλογημένην παρά Θεού περιοδεία του. Μόλις ακούετο ότι έρχεται, ο λαός των χωριών πήγαινε για να τον προϋπαντήσει. Ταπεινός, μελίχιος, αλλ' άκαμπτος και ασυμβίβαστος προς την πλάνη και την αμαρτία ανέβαινε εις τα πρόχειρα βήματα και εδίδασκε τον λαό. Ο λόγος του ήτο νόμος δια τα πλήθη. Απολάμβανε άκρας εμπιστοσύνης. Είχε γίνει ο ήρωας του λαού, θρησκευτικός και κοινωνικός ηγέτης, ικανός να πλάσει κόσμους κατά τον τύπο του Ευαγγελίου του Χριστού. Περιοδεύων έφθασε μέχρι Καλαμών. Χιλιάδες λαού τον ακολουθούσε. Εσχηματίσθη ιερά λιτανεία. Προηγείτο κάποιος πιστός κρατών τον σταυρό και ακολουθούσε κλήρος και λαός ψάλλοντες «Τη υπερμάχω Στρατηγώ...».**

Η τελευταία όμως αυτή κίνηση η οποία απέβλεπε εις την δια της Ορθοδοξίας ηθική και θρησκευτική αναγέννηση της Ελλάδος, έφερε ταραχή μεγάλη εις τους επί κεφαλής της επισήμου Εκκλησίας και το κράτος. Η Ιερά Σύνοδος και τα ανάκτορα εταράχθηκαν. Ο Παπουλάκος κατηγορήθη ότι συνωμοτεί κατα του καθεστώτος, όπως ο Χριστός κατηγορήθη ότι συνωμοτεί κατά του καίσαρος. Ο άοπλος αρχηγός κινήματος! Ώ κόσμε... Προς καταστολήν του κινήματος (!) απεστάλη στρατός και στόλος. Εκστρατεία ολόκληρος διωργανώθη δια την σύλληψιν του επαναστάτου. Ο Παπουλάκος βρήκε καταφύγιο εις τα σπήλαια της Μάνης. Εκεί ήτο αδύνατο να συλληφθεί. Όλη η Μάνη τον εφρούρει.

Αλλ' ο ιεραπόστολος της Ορθοδοξίας επροδόθη. Τα τριάκοντα αργύρια ετέθησαν σε ενέργια. Ιούδας ο ιερέυς παπα – Βασίλαρος, εις τον οποίον το κράτος έδωσε 6.000 χρυσές δραχμές ως ανταμοιβή της προδοσίας. Έτσι ο Παπουλάκος συνελήφθη και την 27ην Ιουλίου 1852 ερρίφθη εις τας φυλακάς του Ρίου των Πατρών.

Μετά ένα έτος περίπου μεταφέρθηκε σιδηροδέσμιος εις τας Αθήνας για να δικασθεί. Όλος ο λαός, ο πιστός λαός, εις το πέρασμά του υπεκλίνετο και προσήχετο.

Εις το δικαστήριο ο πρόεδρος τον ρώτησε: «Ποιόν διορίζεις συνήγορόν σου;». «Ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός είναι ο συνήγορός μου», απαντά ο πιστός του δούλος Χριστοφόρος. Το ακροατήριο εσεισθη από συγκίνηση. Η δίκη ήτο αδύνατο να συνεχισθεί. Εθεωρήθη σκόπιμο να αναβληθεί.

ΕΞΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ

Εν τω μεταξύ όμως η Ιερά Σύνοδος, σύνοδος γραμματέων και φαρισαίων, ευτελέστατον όργανο του κράτους, συνεδρίασε και εξώρισε τον Παπουλάκο εις την νήσον Άνδρο, εις την μονήν Παναχράντου. Εκεί επεριωρίσθη εντός κελίου, φρουρός δε χωροφύλαξ εφύλαττεν αυτόν ημέραν και νύκτα. Αλλ' οι χριστιανοί δεν τον ελησμόνησαν. Από τα νησιά, από τα παράλια της Ευβοίας, από τα βουνά της Μάνης, από πόλεις και χωρία ήρχοντο δια να επισκεφθούν και ν' ακούσουν τον γνήσιον κήρυκα του Ευαγγελίου. Και επειδή δεν επιτρέπετο να επικοινωνεί με κανέναν, ο Παπουλάκος μέσα από τα κάγκελλα της φυλακής του, του κελλίου του, όπως δεικνύει η δημοσιευομένη εικόνα, εδίδασκε τον λαό. Αλλά και αυτό απηγορεύθη. Ο Παπουλάκος, ο ευεργετικώτατος αυτός Έλληνα, καταδικάσθη εις τελείαν απομόνωσιν.



Κατα το διάστημα της εις Άνδρον εξορίας του συνέβη και το εξής γεγονός. Το 1854 επισκέφθη την Ιερά Μονή ο νεοχειροτόνητος επίσκοπος Άνδρου Μητροφάνης Οικονομίδης, τον οποίον ως λαϊκόν ακόμα εγνώριζε καλώς ο Παπουλάκος. Δι' αυτό τον εκύτταξε με πόνον βαθύν και με την απεριόριστον εκείνην ειλικρίνεια που εχαρακτήριζεν όλην του την ζωήν του είπε· ΚΑΙ ΣΥ ΜΗΤΡΟ ΕΓΙΝΕΣ ΔΕΣΠΟΤΗΣ; ΘΑ ΠΡΟΚΟΨΗ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Ο Δεσπότης έγινε έξαλλος από την οργήν, εσήκωσε την δεσποτικήν του ράβδον και κατέφερε αλλεπάλληλα γενναία κτυπήματα κατά του σεβάσμιου γέροντος. Έτσι απέδειξε ότι είναι δεσπότης!

Επτά χρόνια έμεινε εξόριστος φυλακισμένος εις την ιερά Μονή. Τα τελευταία Χριστούγεννα που εόρτασε εδώ στη γη ο άγιος ασκητής ήσαν τα Χριστούγεννα του 1860. Χριστούγεννα. Να είσαι φυλακισμένος δια τον Χριστόν είναι γλυκός παράδεισος. Χριστούγεννα. Να είσαι εις μέγαρον πολυτελέστατον με υπηρέτας και υπηρέτριας, αλλά να εορτάζεις χωρίς Χριστόν, τούτο είναι πικρία και θάνατος. Μετά από ολίγας ημέρας εβάρυνε πλέον. Έπεσε κληήρης. **Ήτο όλος προσευχή, κατάνυξις, δάκρυα. Τις παραμονές του θανάτου του ο χωροφύλαξ που τον εφύλαττε ήλθε, εγονάτισε ενώπιον του και είπε· Πάτερ! Η ζωή σου με συνεκίνησε. Δεν θέλω να επιστρέψω πλέον στον κόσμο. Θέλω να γίνω μοναχός και να λάβω το όνομά σου.**

Εις τις 18 Ιανουαρίου του 1861, εορτή του μεγάλου προμάχου της Ορθοδοξίας Αγίου Αθανασίου ο νεώτερος πρόμαχος της Ορθοδοξίας εν Ελλάδι Χριστόφορος Παπουλάκος παρέδωκε το πνεύμα εις Κύριον.

Τύπος αποστολικού ιεροκηρυκός

Αγαπητοί αναγνώσται! Αιών και πλέον έχει παρέλθει αφ' ότου (1852) ο Παπουλάκος συνελήφθει και ερρίφθει ως κοινός κακούργος εις τας φυλακάς του Ρίου, δια να μη αποκτήσει πλέον ελευθερίαν κινήσεως. Ο αετός εκλείσθει εις τον κλωβόν... Αλλ' ο τόσος χρόνος δεν εστάθει ικανός να εξαλείψει την μνήμην του ονόματός του. Ονόματα υπουργών, αρχιεπισκόπων και επισκόπων της εποχής του Παπουλάκου, τα οποία τότε έκαναν κρότον μέγαν, έχουν λησμονηθεί τελείως. Τις ενθυμείται λ.χ. ποίος ήτο επίσκοπος Καλαμών προ 100 ετών; Ουδείς. Αλλ' ουδείς εις την Πελοπόννησον υπάρχει που να μη έχει ακούσει από στόματα γεροντοτέρων το όνομα του μάρτυρος τούτου μοναχού· «Αυτό το έλεγεν ο Παπουλάκος...». Σωρεία ανεκδότων γύρω από την ζωήν και την δράσιν του φλογερού κήρυκος υπάρχει παρά το λαό. Αληθώς, «εις μνημόσυνον αιώνιον έσται δίκαιος» (Ψαλμ. 111,6).

Ο Παπουλάκος, και μόνος, ήτο η ελευθέρα και ζώσα Εκκλησία, εάν δε αφήνετο ελεύθερος να δράσει, θα επεξέτεινε το βασίλειον της ελευθέρας και ζώσης Εκκλησίας, θα συνεκέντρωνε πλήθη λαού και θα εγένετο ο αναμορφωτής της ελληνικής κοινωνίας επί τη βάσει των διδαγμάτων της Ορθοδοξίας.

Επί τη προσεγγίσει εις το εν και ήμισυ περίπου αιώνος από της ημέρας της συλλήψεώς του, από τα βάθη του μοναστηρίου της Άνδρου νοερώς προβάλλει και πάλιν η ηρωική του φυσιογνωμία. Παπουλάκος! τύπος αποστολικού ιεροκήρυκος. Παπουλάκος! θρύλος. Παπουλάκος! σύνθημα αγώνων. Παπουλάκος! άγιος! Ας τιμηθεί, λοιπόν, το όνομά του πρεπόντως. Και εάν η επίσημος Εκκλησία θελήσει να επιμείνει εις την άδικον κατ' αυτού απόφασιν της Ι. Συνόδου του 1852, η ορθόδοξος ελληνική κοινωνία ας κινηθεί διά να αποδώσει την τιμήν. Εις τα Άρμπουνα των Καλαβρύτων ας στηθεί μνημείον. Εις τας ι. μονάς ας αναρτηθεί η εικών του. Εις την πόλιν των Καλαμών ας καταρτισθεί επιτροπή προς κατασκευήν προτομής του Παπουλάκου, η οποία να υπενθυμίζει τον ηρωικόν αγωνιστήν της Ορθοδοξίας, όστις ευκαίρως ακαίρως εκήρυξεν, επετίμησεν, ήλεγξεν, εστηλίτευσεν το κοινωνικόν κακόν και εζήτησεν επιμόνως την ελευθερίαν της Εκκλησίας εκ των δεσμών του κράτους.

Αλλά δυστυχώς και μετά τόσα έτη ελευθέρου βίου κεφαλή της Εκκλησίας της Ελλάδος εξακολουθεί να είναι ο καίσαρ, το μασονικόν κράτος, το οποίον εκδίδει νόμους καταργούντας τους νόμους της Κ. Διαθήκης, και οι επίσκοποι παρίστανται ως απλοί υπηρέται και ευτελείς διεκπεραιωταί των θελήσεων του κράτους. Η προτομή του Παπουλάκου θα φωνάζει· Ορθόδοξοι χριστιανοί! Δεν λυπέισθε να βλέπετε επί ένα αιώνα και πλέον την μητέρα σας, την Εκκλησίαν, αισχράν του κράτους υπηρέτριαν εις τα άνομα και αντικανονικά θελήματά του; Εμπρός. Αγωνισθείτε, μικροί και μεγάλοι. Ελευθερώσατε την Μητέρα, δια να είσθε άξιοι υιοί αυτής. «Στήκετε, και κρατείτε τας παραδόσεις» της Ορθοδοξίας (Β Θεσ. 2,15).